

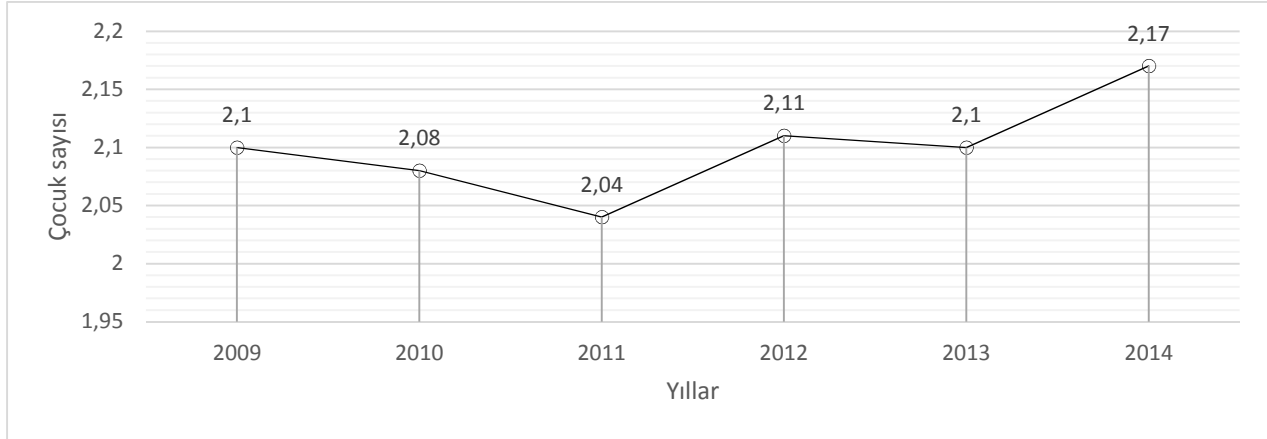
TÜİK Doğum İstatistikleri ve Doğurganlık Hızı

Türkiye’de Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi’nin (MERNİS) 2001 yılında çevrim-içi uygulamasına geçmesiyle doğum istatistikleri bu veri tabanından elde edilmeye başlanmıştır. MERNİS’in dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle doğum istatistikleri sürekli güncellenmektedir (TÜİK 2015). Bu kısa yazıda Türkiye’de doğurganlık hızının yıllar itibarıyla seyri ve bu seyrin olası nedenleri üzerinde durulmaktadır.

Toplam doğurganlık hızı, bir kadının doğurgan olduğu dönem (15-49 yaş grubu) boyunca doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade etmektedir. Grafik 1’den de görülebildiği üzere toplam doğurganlık hızı 2009’dan 2011’e kadar düşüş eğilimi göstermekte ancak 2011 yılından itibaren de

artış eğilimi göstermiştir. 2011 yılında doğurganlık çağındaki kadın başına 2,04 çocuk düşerken bu rakam 2014 yılında 2,17 çocuk olarak gerçekleşmiştir. Yani, bir kadının doğurgan olduğu dönem boyunca doğurabileceği ortalama çocuk sayısı 2,17 olmuştur. Bu durum, nüfusun yenilenme düzeyindeki (replacement level; 2,1) doğurganlık seviyesinin üzerine çıktığını göstermiştir. Bu eğilimde 2008 yılından beri “her aileye en az üç çocuk” ve “kürtaj bir cinayettir” diye gündem ve farkındalık oluşturan Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın bir rolü olduğu belirtilebilir. Diğer taraftan bu eğilimde, kürtaj ile ilgili yasakların ve sınırlı da olsa doğum teşvik söylemlerinin ve politikalarının da (çocuk başına prim, doğum yardımı, 16 hafta doğum izni, analık izni ve diğerleri) bir etkisi olduğu belirtilebilir.

Grafik 1. Toplam Doğurganlık Hızı, 2009-2014, Türkiye

Kaynak: TÜİK (2015)

Tablo 1’den de görülebildiği gibi toplam doğurganlık hızının en yüksek olduğu il 2014 yılında 4,52 çocuk ile Şanlıurfa oldu. Şanlıurfa ilini 4,23 çocuk ile Şırnak, 3,98 çocuk ile Ağrı ve 3,86 çocuk ile Siirt izledi. Toplam doğurganlık hızının en düşük olduğu il ise 1,47 çocuk ile Edirne oldu. Edirne ilini 1,55 çocuk ile Karabük, 1,56 çocuk ile Kırklareli, 1,57 çocuk ile Çanakkale ve Eskişehir izledi (TÜİK 2015). Kabaca be-

lirtmek gerekirse Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde doğurganlık hızının bariz bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Bu ise kültür, inanç, değer yargıları, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi, kırsal yerleşim alanların çokluğu gibi faktörler ile açıklanabilir. Diğer taraftan doğurganlık hızının azlığı ise; şehirleşmenin, koşuşturmanın, bireyselleşmenin, bencilleşmenin ve benzeri faktörlerin bir sonucudur denilebilir.

Tablo 1. Toplam Doğurganlık Hızının En Yüksek ve En Düşük Olduğu 10 İl, 2014

En yüksek iller	Toplam doğurganlık hızı (çocuk sayısı)	En düşük iller	Toplam doğurganlık hızı (çocuk sayısı)
Şanlıurfa	4,52	Edirne	1,47
Şırnak	4,23	Karabük	1,55
Ağrı	3,98	Kırklareli	1,56
Siirt	3,86	Çanakkale	1,57
Muş	3,66	Eskişehir	1,57
Van	3,52	Kütahya	1,58
Mardin	3,52	Kastamonu	1,59
Bitlis	3,45	Zonguldak	1,59
Batman	3,41	Tunceli	1,63
Diyarbakır	3,29	Giresun	1,64

Kaynak: TÜİK (2015)

Kaynaklar

TÜİK. (2015). *Doğum İstatistikleri 2014*, TÜİK, Ankara